

Súd: Krajský súd Trenčín
Spisová značka: 4Co/313/2012
Identifikačné číslo súdneho spisu: 3211205314
Dátum vydania rozhodnutia: 16. 01. 2014
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: JUDr. Oľga Lichnerová
ECLI: ECLI:SK:KSTN:2014:3211205314.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Trenčíne v senáte zloženom z predsedníčky JUDr. Oľgy Lichnerovej a sudkýň JUDr. Alice Beňovej a JUDr. Ivety Martinákovovej v právnej veci navrhovateľa: K., so sídlom P. L. X, XXX XX Q., IČO XX XXX XXX, zastúpeného J., S. X/Q., XXX XX Q., IČO: XX XXX XXX, proti odporcom: 1/ V. S., bytom W. XXXX/X, Q., 2/ U. S., bytom W. XXXX/X, Q., o zaplatenie 1 342,56 eur, o odvolaní navrhovateľa proti rozsudku Okresného súdu Bánovce nad Bebravou zo dňa 9. júla 2012, č.k. 5C/2/2012-53 takto

rozhodol:

Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa **p o t v r d z u j e.**

Odporcom 1/, 2/ náhradu trov odvolacieho konania **n e p r i z n á v a .**

o d ô v o d n e n i e :

Napadnutým rozsudkom súd prvého stupňa vo výroku I. uložil odporcom 1/, 2/ povinnosť zaplatiť navrhovateľovi spoločne a nerozdielne sumu 301,51 eur. Súd prvého stupňa povolil uhrádzať toto plnenie v splátkach po 20 eur mesačne vždy k 20. dňu v mesiaci, počnúc mesiacom nasledujúcim po nadobudnutí právoplatnosti tohto rozsudku. Nezaplatením čo i len jednej splátky riadne a včas sa stáva zročným celé plnenie. V druhom výroku vo zvyšnej časti návrh navrhovateľa zamietol. Vo výroku III. určil, že zmluvná podmienka spoločnosti K., podľa ktorej zánikom zmluvy o úvere odstúpením veriteľa od zmluvy nezanikajú nároky veriteľa zo zmluvy o úvere alebo s ňou súvisiace, ktoré vznikli pred skončením zmluvy alebo v súvislosti s jej skončením je neprijateľná. Vo výroku IV. žiadnemu z účastníkov konania nepriznal právo na náhradu trov konania. Na základe vykonaného dokazovania a po zhodnotení jeho výsledkov dospel k záveru, že medzi účastníkmi konania bola dňa 4.12.2008 uzavretá zmluva o spotrebiteľskom úvere, na základe ktorej poskytol navrhovateľ odporcom 1/ a 2/ spotrebiteľský úver v dvoch tranžiach v celkovej výške 1 050,71 eur. Odporcovia 1/ a 2/ splatili spolu 749,20 eur. Keďže odporcovia 1/ a 2/ boli v omeškaní s platením dvoch minimálnych splátok, navrhovateľ na základe článku 8 bodu 8.4 všeobecných obchodných podmienok odstúpil od zmluvy. Zmluva o revolvingovom úvere, ktorú účastníci uzatvorili, je spotrebiteľskou zmluvou. Podľa § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka všeobecne platí, že odstúpením od zmluvy sa zmluva od začiatku zrušuje. K jej zrušeniu nedôjde v prípade, ak je právnym predpisom ustanovené inak alebo ak sa účastníci zmluvy dohodli inak. Právny predpis inú úpravu aplikovateľnú na daný skutkový stav neustanovuje. Pokiaľ ide o odlišný režim dohodnutý účastníkmi zmluvy, takáto dohoda musí byť v súlade s právnymi predpismi. V tomto prípade článok 8 bod 8.4 všeobecných obchodných podmienok ustanovuje, že odstúpením veriteľa od zmluvy (čo je jeden zo spôsobov zániku zmluvy) nezanikajú nároky veriteľa zo zmluvy alebo s ňou súvisiace, ktoré vznikli pred skončením zmluvy alebo v súvislosti s jej skončením. Podľa tejto zmluvnej podmienky by mal mať spotrebiteľ povinnosť v prípade odstúpenia od zmluvy zo strany veriteľa uhradiť veriteľovi nielen všetky dlžné splátky istiny, ale aj úroky, sankcie a ďalšie prípadné nároky veriteľa vyplývajúce zo zmluvy alebo všeobecných obchodných podmienok. Takúto zmluvnú podmienku však súd považoval za neprijateľnú podmienku

spotrebiteľskej zmluvy podľa § 53 ods. 1 Občianskeho zákonníka a tým aj za neplatnú podľa § 53 ods. 5 Občianskeho zákonníka. Takáto zmluvná podmienka spôsobuje značnú nerovnováhu v právach a povinnostiach zmluvných strán v neprospech spotrebiteľa. Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy alebo všeobecných obchodných podmienok, ktoré aj po odstúpení od zmluvy zachovávajú právo dodávateľa (veriteľa) na úrok, poplatky, zmluvné pokuty, zabezpečenie záväzku a sankcie z titulu porušenia zmluvy, zhoršujú postavenie spotrebiteľa, pretože spotrebiteľa zaväzujú nad rámec povinností vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka v dôsledku odstúpenia od zmluvy. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa vrátane platenia poplatkov za odstúpenie od zmluvy, sankcií a iného príslušenstva popri vzájomnej reštitučnej povinnosti po zániku zmluvy s účinkami ex tunc postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Súd prvého stupňa mal za preukázané, že všeobecné obchodné podmienky vrátane uvedenej neprijateľnej podmienky boli koncipované v rámci štandardnej formulárovej zmluvy a neboli individuálne dojednané. Navrhovateľ, ktorý zmluvu vrátane všeobecných obchodných podmienok sformuloval, sám dobrovoľne využil ustanovenie všeobecných obchodných podmienok o odstúpení od zmluvy, pričom existujú aj iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia s účinkami od momentu jej uzavretia, napríklad výpoveď. Pritom nie je prijateľné, aby dodávateľ resp. veriteľ všeobecnými obchodnými podmienkami vymedzil právne účinky skončenia zmluvného vzťahu vždy rovnako, bez ohľadu na to, akým spôsobom k skončeniu zmluvného vzťahu dôjde. Súd preto považoval uvedenú podmienku za neprijateľnú a ex offio to v súlade s § 153 ods. 4 Občianskeho súdneho poriadku uviedol vo výroku rozhodnutia. Súd prvého stupňa posúdil vec tak, že odstúpením od zmluvy zo strany navrhovateľa bola zmluva zrušená od začiatku, a preto sú odporcovia 1/ a 2/ podľa § 457 Občianskeho zákonníka povinní vydať to, čo na základe zmluvy dostali, teda rozdiel medzi poskytnutou istinou úveru (1 050,71 eur) a súčtom zaplatených splátok (749,20 eur). Keďže zmluva bola odstúpením od začiatku zrušená, navrhovateľ nemá nárok na žiadne poplatky, zmluvné pokuty, poplatky z omeškania a iné sankcie a nemôže na základe zrušenej zmluvy započítavať úhrady odporcov na úroky, poplatky či zmluvné pokuty. Navrhovateľ vo svojom návrhu uplatňoval okrem iného aj zaplatenie poplatkov z omeškania. Poplatok z omeškania bol však ustanovený vo všeobecných obchodných podmienkach (článok 7 bod 7.2), ktoré odstúpením od zmluvy vo vzťahu k odporcom 1/ a 2/ stratili platnosť ex tunc podobne ako zmluva samotná, preto súd nemohol priznať poplatok z omeškania. Navrhovateľ neuplatňoval úroky z omeškania, preto sa súd ich určením nezaoberal. Keďže z vykonaného dokazovania bolo preukázané, že odporcovia splácajú viacero dlhov, súd v súlade s ustanovením § 160 ods. 1 druhej vety Občianskeho súdneho poriadku (O.s.p.) určil odporcom plnenie v splátkach, tak ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozsudku. O náhrade trov konania rozhodol súd podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiaden z účastníkov konania nemá právo na náhradu trov konania, keďže navrhovateľ aj odporcovia mali v konaní úspech len čiastočný.

Proti tomuto rozsudku podal v zákonnej lehote odvolanie navrhovateľ, domáhal sa jeho zrušenia a vrátenia veci súdu prvého stupňa na ďalšie konanie. Poukázal na tú skutočnosť, že zmluva o úvere bola uzavretá s odporcami 1/,2/ v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľských úveroch v znení neskorších predpisov a ustanoveniami zákona č. 513/1991 Z.z. Obchodného zákonníka. Odporcovia 1/,2/ podpisom zmluvy o úvere potvrdili, že sa so zmluvou o úvere oboznámili, súhlasia s ňou a sú spôsobilí plniť svoje záväzky zo zmluvy o úvere. Dlužník svojím podpisom tiež zoberal na vedomie, že Všeobecné obchodné podmienky, ktoré sú vytlačené na rubovej strane tlačiva zmluvy a prílohy 1 - 4 sú neoddeliteľnou súčasťou zmluvy o úvere, považuje ich za dostatočne zrozumiteľné a určité a prejavuje súhlas byť nimi viazaný. Mal za to, že súd prvého stupňa na predmetnú právnu vec, konkrétne na otázku odstúpenia od zmluvy o úvere aplikoval nesprávny právny predpis - Občiansky zákonník, a to aj napriek skutočnosti, že v článku 3.1 VOP sa uvádza, že zmluva o úvere je zmluva o revolvingovom spotrebiteľskom úvere uzavretá medzi veriteľom a klientom v súlade s ustanoveniami zákona č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľskom úvere v znení neskorších predpisov a Obchodného zákonníka. Zmluva o úvere je tak absolútnym obchodným záväzkovým vzťahom, čo znamená, že sa vždy spravuje ustanoveniami Obchodného zákonníka, a to bez ohľadu na povahu subjektov vzťahu. Z uvedeného vyplýva, že ustanoveniami Obchodného zákonníka sa v tomto prípade bude riadiť aj odstúpenie od zmluvy o úvere a jeho dôsledky. Uviedol, že právna úprava odstúpenia od zmluvy je v Obchodnom zákonníku komplexnou, a preto sa ustanovenia Občianskeho zákonníka nepoužijú (§ 1 Obchod. zák., § 48 ods. 1 Obč. zák.). Zmluvné strany sa v rámci zmluvnej slobody môžu dohodnúť na tom, že jedna z nich alebo obidve sú oprávnené od zmluvy odstúpiť a zároveň dohodnúť si dôvody, pre ktoré sú tak oprávnené urobiť. Podľa všeobecnej úpravy v § 48 ods. 2 Obč. zák. odstúpením od zmluvy sa zmluva zrušuje od počiatku (ex tunc), Obchodný zákonník nehovorí o zrušení zmluvy, ale o zániku zmluvy, čo je obsahovo totožné. Rozdielne

je však stanovený moment zániku (zrušenia) zmluvy, pretože zmluva zaniká, keď odstúpenie od zmluvy je doručené druhej zmluvnej strane (ex nunc). Zmluvné strany si v rámci zmluvnej voľnosti upravili dôsledky odstúpenia od zmluvy o úvere v čl. 8.4 VOP, v zmysle ktorého zmluva o úvere zanikne tiež v prípade odstúpenia veriteľa od zmluvy o úvere, ktoré je účinné momentom doručenia odstúpenia klientovi v súlade s bodom 12.4 týchto VOP. Veriteľ je oprávnený odstúpiť s okamžitou účinnosťou od zmluvy o úvere v prípade závažného porušenia zmluvy o úvere klientom, za ktoré sa považuje najmä ak sa klient ocitne v omeškaní s úhradou najmenej dvoch minimálnych splátok úveru alebo jednej splátky úveru po dobu dlhšiu ako tri mesiace. Účinnosťou odstúpenia od zmluvy o úvere sa zmluva o úvere končí a pokiaľ už došlo k čerpaniu úveru na jej základe, celý do tej doby nesplatený úver klienta, taktiež i všetky ďalšie peňažné záväzky zo zmluvy o úvere, sa stávajú splatnými a klient je povinný ich bezodkladne uhradiť veriteľovi v plnej výške. Zánikom alebo zrušením zmluvy o úvere nezanikajú nároky veriteľa zo zmluvy o úvere alebo s ňou súvisiace, ktoré vznikli pred skončením zmluvy alebo v súvislosti s jej skončením. Navyše, zo zák. č. 258/2001 Z.z. o spotrebiteľskom úvere platnom a účinnom v čase uzavretie zmluvy o úvere nevyplýva, že v prípade uzavretej zmluvy o úvere pôsobí Občiansky zákonník ako lex specialis k Obchodnému zákonníku, a to tiež s poukazom na us.č. § 54 ods. 1 Obč. zák., v zmysle ktorého zmluvné podmienky upravené spotrebiteľskou zmluvou sa nemôžu odchyliť od tohto zákona v neprospech spotrebiteľa. Spotrebiteľ sa najmä nemôže vopred vzdať svojich práv, ktoré mu tento zákon priznáva, alebo si inak zhoršiť svoje zmluvné postavenie. Mal za to, že vyššie citované ustanovenie nemôže byť interpretované tak, že na všetky nároky vyplývajúce zo spotrebiteľských zmlúv majú byť aplikované výlučne ustanovenia Občianskeho zákonníka, ale tak, že len ustanovenia o spotrebiteľských zmluvách (§ 52 - § 54 Obč. zák., § 612 - § 627 Obč. zák.) sú jednostranne kogentné, čo znamená aj voči Obchodnému zákonníku. S poukazom na vyššie uvedené mal navrhovateľ za to, že jeho nárok na zaplatenie nesplatenej časti úveru vo výške 969,26 eur spolu s ďalšími peňažnými záväzkami vyplývajúcimi zo zmluvy o úvere (a to úroku za poskytnutie úveru vo výške 310,91 eur, poisťného vo výške 41,04 eur a poplatkov z omeškania so splácaním úveru vo výške 21,35 eur) odporcami je plne v súlade s cit. zák. predpismi, na základe čoho považuje za nesprávne tvrdenie súdu, že čl. 8.4 VOP je neprijateľnou podmienkou spotrebiteľskej zmluvy podľa čl. 53 ods. 1 Obč.zák. a tým aj neplatnou podľa § 53 ods. 5 Obč. zák., na základe čoho súd posúdil vec tak, že odstúpením od zmluvy zo strany navrhovateľa bola zmluva zrušená od začiatku, a preto sú odporcovia 1/ ,2/ podľa § 457 Obč. zák. povinní vydať to, čo na základe zmluvy dostali, teda rozdiel medzi poskytnutou istinou úveru a súčtom zaplatených splátok. Navrhovateľ tiež namietal výrok napadnutého rozhodnutia, ktorým súd rozhodol o povinnosti odporcov uhradiť dlžnú sumu v mesačných splátkach po 20 eur mesačne, a to z dôvodu nesprávneho právneho posúdenia veci. Uvedený záver súdu týkajúci sa určenia plnenia v splátkach zjavne znevýhodňuje postavenie navrhovateľa, nakoľko pri takto nastavenej výške mesačných splátok s ohľadom na výšku pohľadávky je časový horizont jej uspokojenia neúmerne dlhý. Ďalej namietal, že zistenie majetkových pomerov odporcov bolo zo strany súdu nedostatočné a neodôvodňovalo určiť plnenie v splátkach, resp. plnenie v nepomerne nízkych splátkach v porovnaní s výškou pohľadávky. Poukázal tiež na článok 46 ods. 1 Ústavy SR, ako aj na článok 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd a mal za to, že súd prvého stupňa svojím rozhodnutím zasiahol do jeho práva na súdnu ochranu, nakoľko rozsudkom nesprávne posúdil prejednávanú vec.

Odporcovia 1/ ,2/ sa k odvolaniu navrhovateľa písomne nevyjadrili.

Krajský súd v Trenčíne ako odvolací súd preskúmal vec bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 212 ods. 1, § 214 ods. 2 v spojení s § 156 ods. 3 O.s.p.) a dospel k záveru, že odvolanie navrhovateľa nie je dôvodné.

Súd prvého stupňa na základe dôkazov, nachádzajúcich sa v danom spise, v otázke posúdenia dôvodnosti návrhu navrhovateľa dospel k správny skutkový záverom a vec správne právne posúdil. Odvolací súd sa preto v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením napadnutého rozsudku a podľa § 219 ods. 2 O.s.p. naň v plnom rozsahu poukazuje. Na zdôraznenie správnosti a k odvolacím námietkam navrhovateľa uvádza nasledovné:

Navrhovateľ vo svojom odvolaní považuje za nesprávny záver súdu prvého stupňa o tom, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy zo strany navrhovateľa došlo k zrušeniu zmluvy o revolvingovom úvere od začiatku. Uvedený záver vyplýva z ust. § 48 ods. 2 Občianskeho zákonníka s tým, že momentom odstúpenia od zmluvy vznikajú práva a povinnosti zo zrušenej zmluvy (bezdôvodné obohatenie, náhrada škody). Odporcovia sú preto povinní navrhovateľovi vrátiť to, čo na základe zmluvy o revolvingovom úvere od navrhovateľa dostali. Ustanovenia spotrebiteľskej zmluvy, ktoré na rozdiel

od ustanovení Občianskeho zákonníka zaväzujú spotrebiteľa nad rámec povinností, vzniknutých podľa Občianskeho zákonníka, vždy evidentne zhoršujú jeho postavenie. Akékoľvek rozšírenie záväzkov spotrebiteľa, vrátane platenia zmluvnej pokuty a úrokov aj po zrušení zmluvy s účinkami ex tunc, postavenie spotrebiteľa zhoršuje. Dôsledky odstúpenia od zmluvy podľa zmluvy, dohodnutej medzi účastníkmi konania, v danom prípade sú nevýhodnejšie, ako dôsledky odstúpenia podľa úpravy v Občianskom zákonníku. Spotrebiteľia môžu právom očakávať, že zmluvné podmienky, koncipované v rámci štandardnej typovej zmluvy ich nezaväzujú, pokiaľ sú vo svojich dôsledkoch nevýhodnejšie oproti právnej úprave podľa Občianskeho zákonníka (princíp právnej istoty, dôvery v objektívne právo). Je potrebné pritom prihliadať aj na okolnosť, že je to práve dodávateľ - navrhovateľ, ktorý naformuloval zmluvu a dobrovoľne sa rozhodol využiť ustanovenie zmluvy o odstúpení, aj keď existujú iné inštitúty súkromného práva, ktoré zmluvu komplexne nerušia, s účinkami od momentu jej uzavretia (napr. výpoveď, strata výhody splátok). Ustanovenie zmluvy o úvere, podľa ktorého má spotrebiteľ plniť zmluvné povinnosti aj napriek odstúpeniu od zmluvy, je upravené pre odporcov nevýhodnejšie práve v § 48 Občianskeho zákonníka. Súd prvého stupňa preto vec správne posúdil, keď dospel k záveru, že v dôsledku odstúpenia od zmluvy zo strany navrhovateľa došlo k zrušeniu zmluvy o úvere od začiatku. V súvislosti s posudzovaním úveru ako absolútneho obchodu je však potrebné prihliadnúť na to, že prednosť majú osobitné ustanovenia právneho poriadku, ktoré sú súčasťou špeciálnej právnej úpravy v oblasti spotrebiteľského práva, vrátane ustanovení § 52 - § 54 Občianskeho zákonníka. O tom, že aj v danom prípade ide o spotrebiteľskú zmluvu, neboli žiadne pochybnosti, a v konečnom dôsledku tomu zodpovedá aj definícia spotrebiteľskej zmluvy, za ktorú sa považuje každá zmluva, bez ohľadu na právnu formu, ak ju uzatvára dodávateľ so spotrebiteľom. Na posudzovanie platnosti právneho úkonu, vrátane odstúpenia v spotrebiteľsko-právnej, a teda typickej občianskoprávnej veci, nemôže dopadať právna úprava, regulujúca vzťahy zásadne medzi obchodníkmi, ak Občiansky zákonník takúto úpravu má, a je pre nepodnikateľov výhodnejšia (rozsudok Najvyššieho súdu SR 5Ncdo 20/09). Presadzovanie obchodno-právnej úpravy odstúpenia od zmluvy aj s poukazom na ustanovenia zákona o spotrebiteľských úveroch je neakceptovateľné, keď tieto ustanovenia odkazujú v súvislosti s odstúpením od zmluvy na § 48 Občianskeho zákonníka, čo je evidentné z odkazovej poznámky pod čiarou.

Záver súdu prvého stupňa, podľa ktorého na odstúpenie od zmluvy o revolvingovom úvere dopadá právna úprava občianskeho práva a nie obchodného práva, je správny. Pokiaľ teda súd prvého stupňa určil zmluvnú podmienku uvedenú v článku 8 bodu 8.4 Všeobecných obchodných podmienok zmluvy o úvere ako neprijateľnú, bol jeho postup správny. S prihliadnutím k tomu, že odporcovia 1/, 2/ uhradili navrhovateľovi istinu vo výške 749,20 eur, od navrhovateľa si požičali sumu 1050,71 eur, postupoval súd prvého stupňa správne, keď zaviazal odporcov 1/, 2/ zaplatiť navrhovateľovi sumu 301,51 eur, teda rozdiel medzi poskytnutou istinou úveru a súčtom zaplatených splátok. Keďže odporcovia 1/, 2/ sú dôchodcovia, okrem dôchodkov nemajú iný príjem a splácajú aj ďalšie dlhy, súd prvého stupňa správne v súlade s ust. § 160 ods. 1 O.s.p. povolil odporcom uhradiť dlžnú sumu v splátkach po 20 eur mesačne.

Odvolací súd z týchto dôvodov napadnutý rozsudok súdu prvého stupňa ako vecne správny podľa § 219 ods. 1 O.s.p. potvrdil.

O náhrade trov odvolacieho konania úspešných odporcov 1/, 2/ bolo rozhodnuté podľa § 224 ods. 1 v spojení s § 142 ods. 1 a § 151 O.s.p. tak, že úspešným odporcom 1/, 2/ v odvolacom konaní ich náhrada nebola priznaná, nakoľko si žiadne trovy odvolacieho konania neuplatnili. Toto rozhodnutie prijal senát krajského súdu jednotyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku odvolanie nie je prípustné.